

Potkornjaci (*Scolytidae*)

Voćni sipac (*Xyleborus dispar* F.)

Mali voćni potkornjak (*Scolytus rugulosus* Ratz.)

Štetnost

- potkornjaci buše hodnike u drvetu različitih vrsta šumskog i ukrasnog drveća te voćki
- najčešće napadaju oslabljena stabla, no neke vrste mogu napasti i potpuno zdrave voćke
- često oštećuju stabla nakon elementarnih nepogoda (poplave, suše, tuče ili mraza)
- stabla napadnuta potkornjacima slabije se razvijaju, lišće ima slabiji turgor i vene, cvjetovi gube svoju prirodnu boju i venu, a pri jakom napadu propadne cijelo drvo
- na deblu napadnutih stabala vidljive su rupice promjera do 2 mm iz kojih često ispada fini prah ili se cijedi biljni sok

Opis štetnika

- **imago** – kornjaš valjkasta tijela, tamnosmeđe do crne boje, dužine nekoliko milimetara
- **ličinka** – bijele boje, bez nogu, naraste do 4 mm
- **jaja** – sjajno bijele boje, ovalna oblika
- **kukuljica** – bijele boje

Biologija štetnika

Mali voćni potkornjak

- prezimi u sekundarnom hodniku kao ličinka
- imago se javlja u proljeće i tijekom ljeta
- ženka se nakon kopulacije ubušuje u drvo, a na kraju bušotine odlaže jaja
- ličinke buše sekundarne hodnike, okomite na primarni hodnik, a na njihovom kraju se kukulje
- godišnje razvije 2 generacije

Voćni sipac

- prezimi kao odrasli kukac u hodniku drveta
- postaje aktivan u proljeće kada temperatura zraka dosegne 18 °C
- ženka se nakon kopulacije ubušuje u drvo, a na kraju bušotine odlaže jaja
- ličinke ne buše nove hodnike jer se hrane gljivicom roda *Ambrosia*
- kukulji se u jesen u hodniku drveta
- godišnje razvije 1 generaciju

Slika 1. Rupice od potkornjaku na deblu

Slika 2. Ličinke potkornjaka

Monitoring / Praćenje populacije štetnika

- pomoću lovki koje se sastoje od alkoholnih mamaca i crvenih ljepljivih ploča
alkoholni mamac čini plastična boca u kojoj se nalazi 96 % etilni alkohol razrijeđen s vodom u omjeru 1:1
plastična boca bočno pri vrhu treba imati izbušene rupice
- boca se postavlja u blizini debla, a iznad nje crvena ljepljiva ploča
- lovke treba postaviti u proljeće prije cvatnje
- potrebna je 1 lovka na 1 ha

Masovni ulov

- pomoću lovki
- potrebno je 8 - 10 lovki na 1 hektar voćnjaka
lovke se postavljaju na rubne redove kako bismo izbjegli dodatno privlačenje potkornjaka u nasad
zaštita pomoću lovki nije dovoljna ako u nasadu dođe do smrzavanja jer odumrlo drvo jako privlači ženke voćnog sipca.
- pomoću lovnih stabala
- loвна stabla se postavljaju u proljeće duž rubnih redova
koriste se stabla posječena u prethodnoj godini
da bi što bolje privlačila potkornjake poželjno je u njima izbušiti nekoliko rupa
lovnna stabla treba u jesen ukloniti iz voćnjaka

Slika 3. Rupice (lijevo) i odrasli potkornjak (desno)

Slika 4. Praćenje potkornjaka